

Om GUds existens och observerbarhet v.2

Anders

20 mars 2022 (17:41)

Sammanfattning

Häri beskrivs hur GUd är nödvändig för varje tänkande mans modell för universum.

Innehåll

Innehåll	1
0 Mysteria	2
0.0 Mysterium: universums otomhet	2
0.1 Mysterium: till synes oförutsägbarhet	2
1 Problemata	2
1.0 Problema: vad är GUd?	2
1.1 Problema: var är GUd?	3
2 Preludium	4
3 Disputatio	5
4 Finis	6
A Appendices	7
A.0 Appendix: medvetande, observation och existens	7
A.1 Appendix: etik, estetik och ande	7
A.2 Appendix: krypmän och rationalitet	7

0 Mysteria

0.0 Mysterium: universums otomhet

"Il semble que la perfection soit atteinte non quand il n'y a plus rien à ajouter, mais quand il n'y a plus rien à retrancher."

t. Antoine de Saint-Exupéry

En perfekt värld, universum, hade varit regelbunden, alltså symmetrisk. Låt oss börja med att betrakta de transformer av enklare slag som utgör de allmänna poincarétransformerna. Rumsliga rotationer utesluter alla former av anisotropier. Translationer i rum och tid sluter vidare ute varje variabel kandidat för universum, och rotationer i rumtiden (ekvivalent med att förändra observatörens hastighet relativt det som observeras) omöjliggör varje universum utom den homogent tomma rymden. Universum är emellertid uppenbarligen inte tomt eftersom vi ständigt observerar det.

Mer exotiska transformer så som reversion av tid och rumsdimensioner eller konjugering av elektrisk laddning får vår värld att framstå som än mer ofullständig.

0.1 Mysterium: till synes oförutsägbarhet

"Jedenfalls bin ich überzeugt, daß der nicht würfelt."

t. Albert Einstein

Så som kvantfältteorin ser ut för närvarande är den kausal men inte nödvändigtvis lokal. Det första påståendet framkommer i hur kommutatorer mellan fält försvinner för händelser med rumslig separation. Vad som fås vid en beräkning av en inre produkt mellan två vektorer i fockrummet är en sannolikhet för ett händelseförlopp. Denna sannolikhet stämmer, i ett makroskopiskt perspektiv, mycket väl överens med observationer, men det går inte att på något sätt utesluta en icke lokal variabel som i varje experiment bestämmer utkomsten, men som överlag följer sannolikhetsfördelningarna som fås av modellerna. En sådan variabel skulle alltså eliminera det vi kallar för slump, bryta totalt mot lokalitet och kanske återinföra vad vi kallar för determinism. Existensen av sådana variabler diskuterades av Laplace långt före kvantmekanikens genombrott.

1 Problemata

1.0 Problema: vad är GUD?

*Han, som ger hjärtat rymd och lungan sammandrager,
själv av den luft, han gjort, nu andedräkten tager.*

t. Carl Michael Bellman

För att det ska vara meningsfullt att tala om GUd så måste det finnas något som skiljer gud ifrån antingen den världsliga materian (definierat så som det vars existens bekräftas av våra vardagliga förnimmelser) eller de symmetrier (bevaranderelationer så som de ekvivalent definieras av Noether) som verkar styra universums utveckling. Det skulle också kunna vara något annat som särskiljer GUd från naturen som vi ännu inte föreställt oss.

Denna uppdelning av naturen i materia och symmetrier leder till fyra (4) slag av gudomlighet.

0. GUd är av ett material som särskiljer honom. Denna form av gudomlighet linkar asar och asynjor från de svenska sagorna som inte kunde trolla men som ändå var av annan blod än människor, jättar, vaner och andra varelser.
1. GUd är av ett material som särskiljer honom och han kan bryta mot de symmetrier som eljest råder. Denna form av gudomlighet liknar den grekiska olympens gudar som var av annan blod än människorna och som därtill kunde trolla.
2. GUd är en ande som tillåter sig att bryta mot naturens symmetrier. Denna form av gudomlighet liknar den från den heliga skrift som kunde trolla men som inte, i annat fall än vissa undantag, tog fysisk form. Det bör dock nämnas att enligt traditionen gjorde den första människan, Adam, till sin avbild. En tolkning av detta förutsätter givetvis att GUd har en fysisk form som han grundade denna avbild på. Det finns också traditioner i vilka Jesus är GUd och då skulle vattnet som rinner ur Jesu sår kunna tolkas som en gudomlig blod.
3. GUd är något helt annat.

1.1 Problema: var är GUd?

"Gott ist tot! Gott bleibt tot! Und wir haben ihn getötet."

t. Friedrich Nietzsche

Flera traditioner, däribland vår egen men även grekerna, finnarna, indierna och egypterna, håller för att gudomlig inverkan var mer av en kraft att räkna med förr. I sagorna framträder GUd oftare än vi är vana vid från vår vardag, i vilken endast få uppger sig ha observerat GUd, och de som oironiskt säger sig ha gjort det onådligen får sitt förstånd ifrågasatt.

Vad som en gång betraktades som GUds gärning kan i dag förklaras av en, tidigare missförstådd, symmetri, så som elektromagnetiska fenomen som ger upphov till kraftfull åska eller starka krafter mellan föremål. Denna förklaring är vanlig bland de som tror på vetenskap över GUd, men inte förstår att GUd står över vetenskapen. Låt oss kalla dessa för krypmän.

I människans liv byter de som omger henne roller. En förälders roll byts flera gånger under barnets uppväxt och liv. På samma sätt bör man inte ta för givet

att GUd ska spela samma roll relativt mänskligheten under dess hela existens. Det förefaller mig inte omöjligt att GUds närvaro inför mänskligheten minskar med tiden på samma sätt som en förälders roll inför sina barn.

2 Preludium

”ὦ τέκνα μητρος ως κακης εκυρσατε”

t. Ευριπιδης

Låt oss börja med fundera på vad GUd, oaktat sin existens, vad det nu är, har åstadkommit. Till att börja med talar vi om honom, vilket är en form av observation som skulle kunna vara nog för att bekräfta hans existens, om än inte gudomlig så som vi har definierat det utan som vilket koncept som helst. Som olika koncept har GUd haft påverkan på människors liv i flera generationer i olika kulturer.

Varje kultur har tre oberoende parametrar som bestämmer hur beslut fattas, på individnivå såväl som i grupper. Det etiska, det estetiska och det andliga. Ser vi till GUd så spelar han en roll i alla tre. En kultur som accepterar GUd som koncept men inte som gudomlig kan omöjligen värdesätta andlighet, och är dömd att överge estetik. En sådan kultur, som i moderna termer hade benämnt sig *rationell*, skulle alltså, i ett belysande skede, placera etiken över estetiken och inte ta hänsyn till anden överhuvud. En kultur som tar till sig den gudomliga GUd å andra sidan skulle kunna värdesätta estetik och ande över etik.

Ser vi till människans historia så har endast kulturer som värderat estetik högre än etik kunnat åstadkomma något skönt. Det kryllar inte av sådana i mänsklighetens historia. Antika Grekland är typexemplet på en kultur som satte estetiken över allt och vi ser vart det tog dem. Strävan efter det sköna är vad som lyfter människor från gyttjan till gudomliga höjder och en sådan strävan är inte möjlig utan att värdera estetiken överst, vilket förutsätter tro på GUd. Förutom antika Grekland kan nämnas den italienska renässansen, som var ett svagt eko från antika Grekland, eller feodala och imperiella Japan, vars kärlek till skönhet lever kvar i ett fåtal traditioner än i dag.

Det moderna samhället, som i sin nuvarande form borde tillintetgöras, kryllar av krypmän, som i sin jakt efter *rationalitet* förkastar GUd och förlitar sig på vetenskap. Man bör ifrågasätta huruvida det är vetenskapligt att utesluta allt man ännu inte förstår och därför blunda för allt som inte kan förklaras av krypmännens nuvarande modell, som han för övrigt sällan har någon djupare insikt i. I min erfarenhet kommer *rationella* krypmän sällan långt när det kommer till att fundera över naturen, och ingenstans alls när det kommer till att

fundera över övernaturen. En *rationell* kultur kommer aldrig leda till skönhet.

3 Disputatio

”Troens Ridder veed, at det er begeistrende at opgive sig selv for det Almene, at der hører Mod dertil, men at der ogsaa er en Tryghed deri, netop fordi det er for det Almene; han veed, at det er herligt at blive forstaaet af enhver Ædel, og saaledes, at Betragteren selv forædles derved.”

t. Søren Kierkegaard

GUd existerar eftersom han är nödvändig. Utan gudomlighet hade världen inte kunnat avvika från det totalt symmetriska, vilket endast löses av ett homogent tomt universum. Universum är inte tomt och därför måste GUD existera. Detta argument kan liknas vid skapelseberättelser i flera kulturer, där världen skapas ifrån antingen tomhet, så som i svenska och judiska sagor, eller ordning, så som i indiska och grekiska sagor. I varje av dessa fall sker ett symmetribrott. Det är en jämvikt som rubbas. I judiska sagorna är det GUD som ifrån inget skapar något. I de svenska sagorna är det kyla och värme som skiljer sig från varandra. I de greksika och indiska sagorna är det gudar som uppstår som ordning ifrån oordning. Om vi föreställer oss ett perfekt universum, alltså homogent tomt, så är det enda som kan ta oss till den värld vi lever i i dag ett symmetribrott. Det symmetribrottet är alltså gudomligt och kan vara det vi kallar för GUD.

Man skulle här kunna argumentera för att universum inte var tomt om GUd redan existerade, men det behöver inte nödvändigtvis vara så. Det krävs två (2) eller fler för att existens ska ha en meningsfull definition (något som observerar och något annat som observeras), och på så sätt kan man påstå att GUd skapades samtidigt som symmetribrottet som han utgör. Det gör egentligen ingen skillnad i diskussionen om GUDs existens.

GUd existerar eftersom saker händer av en anledning. Resultat av observationer är inte sannolikheter utan värden. På något sätt måste mätningen bestämma sig för vilket tillstånd universum är i och det valet, som, enligt John Bell måste bryta mot principen om lokalitet och därför inte kan räknas som en symmetri som alla andra utan måste ses som ett symmetribrott, kan höra till det vi kallar för GUd.

GUd existerar eftersom vi förnimmer honom. I varje hjältes strävan efter skönhet kommer en tid då han möts av insikten att han aldrig kommer att uppnå gudomlighet. Detta är särskilt tydligt i de grekiska sagorna, i vilka hjältar försöker jämföra sig med gudomligheter, men bestraffas eftersom deras blod inte är samma som blodet som rinner i gudomliga ådror. Grekerna kallade detta för *υβρις*. Det är vid detta stadium nödvändigt för hjälten att ta ett *trons språng*, så som det definieras av Kierkegaard, för att komma vidare och slutligen uppnå skönhet. Detta kräver inte bara en tro på GUd som koncept utan en övertygelse om GUDs gudomliga existens. Annars hade språnget inte varit av tron. I tiden vi lever i vågar man, på grund av den *rationella* kulturen som

domineras av krypmän, i regel inte erkänna sin tro på GUd, utan ett sådant erkännande lämnas åt dem som påstås sakna vett (eller i fall av anhängare av etablerade religioner spela teater). Det finns dock alltså skikt bland de lärde i vilka övertygelsen om GUds gudomliga existens inte ses som något märkvärdigt, utan snarare som en logisk slutsats som vilken som helst. I kontrast till att ta *trons språng* kan man försöka förlita sig på *rationalitet* men det är dömt att misslyckas och kommer aldrig leda till skönhet utan till lidande, så som det gjorde för Ив́ан Фёдорович Карамáзов.

Skedet under vilket hjälten tar *trons språng* är gudomligt. I Iliaden beskrivs hur Ηκτωρ besitts av Αρης i strider mot aka.jerna. Grekerna beskriver ett sådant skede med ordet *αριστεια*, något som lyfter dödliga hjältar till gudomliga höjder. Jag menar att ett sådant skeende inte kan förklaras som något annat än gudomligt och likaså inspirationen att se eller läsa om det. I en *rationell* kultur som vår i nutid har *trons språng* blivit allt ovanligare, och vi lämnas som oftast att läsa om den i sagor från kulturer som uppnådde skönhet. Den framträder numer mest i de fall en människa offerar något stort för att följa sina drömmar och på så sätt sträva efter det som är vackert.

GUd kommer i många former och de utesluter inte varandra. En gudomlighet som skapade världen (symmetribrott) utesluter inte en gudomlighet som styr världen (icke lokal variabel) och ingen av dem utesluter en gudomlighet som råder för människorna som en förälder för sina barn eller en gudomlighet som höjer dödliga till gudomligheters höjder. De kan alla existera samtidigt, och det är, för diskussionen, ovidkommande huruvida de utgör samma GUd.

Något annat som inte nämnts är GUds medvetande. När GUd diskuteras så antas det ibland att GUd är en medveten varelse. Jag vill mena att det inte finns något i begreppet gudomlig existens som på något sätt förutsätter ett medvetande, annat än möjligtvis det hos observatören som funderar på GUds existens.

4 Finis

"Le coeur a ses raisons, que la raison ne connaît point."

t. Blaise Pascal

Låt oss slutligen undersöka vad avsaknaden av GUd skulle innebära. Först och främst skulle världen sakna mening, vilket är vad som får krypmännen att, förgäves, söka mening i etik och *rationalitet*. Ännu viktigare är att avsaknaden av GUd kräver, för att moderna modeller ska gå ihop, slump. Slump skulle kunna förklara ett symmetribrott, *Big Bang*, och kollapsen av tillstånd i fockrummet som sker vid observation. Vidare skulle avsaknaden av GUd ta bort det gudomliga ur *trons språng*, vilket förklarar varför så få, om ens några alls, krypmän någonsin uppnår något skönt: det är självuppfyllande.

Den tänkande mannen accepterar att en modell för universum utan GUd leder till oförklarliga observationer såväl som meningslöshet och avsaknad av skönhet.

Den tänkande mannen tror på GUd.

A Appendices

"Wieweit meine Bestrebungen mit denen anderer Philosophen zusammenfallen, will ich nicht beurteilen. Ja, was ich hier geschrieben habe macht im Einzelnen überhaupt nicht den Anspruch auf Neuheit; und darum gebe ich auch keine Quellen an, weil es mir gleichgültig ist, ob das, was ich gedacht habe, vor mir schon ein anderer gedacht hat"

t. Ludwig Wittgenstein

A.0 Appendix: medvetande, observation och existens

Medvetande är det mest grundläggande för en modell för verkligheten. För att börja måste man börja någonstans och vi börjar därför med grunden. Verkligheten är vad som existerar och existens definieras av observerbarhet. Någonting existerar om det kan observeras. Kan det inte observeras så är det inte meningsfullt att tala om som existerande.

Låt oss som motexempel föreställa oss något som inte kan observeras, så som ett nytt slag av partikel. En sådan partikel kan, eftersom den inte är observerbar, påverka oss. Om den inte kan påverka oss hade vår verklighet varit samma oavsett om partikeln existerar. Det är alltså meningslöst att tala om dess existens.

A.1 Appendix: etik, estetik och ande

Kulturen är det nedärvda beteendet som lever till stor del i våra gener (varning: farlig definition) och till stor del i våra traditioner (enbart där enligt krypmän). Kultur definieras av våra val, både som individer och som grupper av olika storlek. Dessa val reglerar våra normer, lagar, seder &sv.

Etik är vad vi tror är rätt baserat på slutledning. Vi observerar, minns och drar slutsatser som vi håller för sanning. Utifrån vår moral (varning: ännu inte definierat i det här sammanhanget), definierar vi vad som etiskt är rätt och fel och använder det till att fatta beslut.

Estetik är vad vi verkligen tror, utan att vårt *rationella* tänkande fått färga våra observationer med sin orena slutledning. Beslut som fattas på estetiska grunder är därför ärliga mot vår natur och för oss mot skönhet.

Andlighet är att sätta till hoppet och tron på det gudomliga för att fatta beslut.

A.2 Appendix: krypmän och rationalitet

Theodore Kaczynski formulerade redan på 1990-talet en definition för en grupp av människor som han refererade till som *leftists*. Jag vill påstå att han var

mycket träffsäker i sin beskrivning, och den är mer relevant i dag än den var på hans tid. Begreppet krypman (baserat på observationen att ett kryp sällan stannar upp och tänker efter utan bara lever sitt liv enligt ett färdigskrivet program) har använts på senare tid för att beskriva den *rationelle* mannen som konsumerar marvelfilmer och netflixserier, använder tinder, tror på vetenskap (så som i att han sväljer allt som föregås av termer så som "vetenskapen säger att" eller "experter säger att"), är konstant kränkt å andras vägnar, sätter kollektiv över individer och tror att han är "intelligent" (som om det vore något eftersträvansvärt). De två grupperna har ett så stort överlapp att man skulle kunna betrakta krypmännen som utvecklingen av *leftists*. Av termerna har jag föredragit ordet krypman på grunden att alternativet osökt får en att tänka på en politisk inriktning, vilket för mig är en helt oberoende parameter, även om man ärligen får inse att det finns korrelation i att de flesta krypmän drar åt samma håll politiskt med.